בס"ד

מס' סוטה דף כה - כט (שלא הקדמנו כו' ס"ה)

במס' בתרלר (יא) בעה מדברה ובו' כל ובו' אומרים נאמנים,
וכ' הרמב"ם[x] דבעינן להבשיר את הלב נאמנים משום דאתא שתיקה כשר, ספק
מאצר אתר אתא, ובבמן הוי דאסרי (בתרלר במס' דנדה לא) והיינו דבמן
בדברים, הסברא דהתם שם ותרן כ' עשרה ולמסין
אבל אי אומרה דעת עברה אפלוי מאצר, אינה נאמנת לעשותו מאצר ובו'
אלא ספק מאצר (לאסור בישראלית נמאצרת)
והכא בש ובמי קיל בכל דנאמנים להבשיר לא רוב פלוגי, ובמס אתא
אסור בישראלית, דאלו' בתר רבו, ובכל נאמנים בעדות להבשיר.

ובכל השש (שב פ"ו) עכ' דברי השטמ"ק (בשם תוס' הרא"ש) לבי קבל
אחד מן המנויים, כי עשירי ובו' ולא עשירי ספק, ואם כל דברים מרובו רוב
אינ' עשירי ובו', ובבהמה לצדד לדון בהרוב אבל בעולם דבעי ובו' אם רוב
אינו בכלל ובו', והכא לבי ספק מאצר, מאחר דבעי מאצר ובו', אם בעולם רובו
שבי מהתם (כמן דאינו ובו').

ובכת מתבאר שי' הרמב"ם הסברא ס' דאורייתא אלא מהתם, למי בעי הכי להבשיר
ספק מאצר, ומיישבים דאם איכא רוב דהוי מאצר (וכמן דנים מרובו מאצרים)
מבבו דאבד ספק, הוי מאצר אלא ולכן בעי הכי להבשיר, כמן דאינו ובו' ובהלאל.

x) פ"ו איסו"ב הלכה יב.

ולגבי הגמרא, יש לדעתי, בהקדם הגמ' (בתרגום טו) ס' בבריאים ושרץ ג' טמא
בבה"מ, משום דהוי הבולע וכמעלה דמי, משמע דגוף הנרמש ג' מהם, טהור בבה"מ מטמא רובן.
ולפי השטמ"ק דלעיל, דרבנו לה ובגוי, ונשאר ספק, ובבה"מ בע' טהור ובגוי, ורובן
אינן טהור ובגוי. וכן בבה"מ ס' שרצים ובבריאים ג' טהור בבה"מ מטמא הבולע,
משמע הוא גם הנרמש, טמא בבה"מ, והרי ספק טומאה בבה"מ טהור, ואם רובן
מיני ספק (ולגבי הה"מ בע' טמא ובגוי).
וכן נראה בתוספתא דטהרות (הובא בדש בה דטהרות מ"ב), דס' שרצים
ובבריאים ג' הנרמש, טמא גם בבה"מ, מטמא רובן. וכן ס' בבריאים ושרץ אחד,
הנרמש טהור גם בבה"מ מטמא רובן.

ועוד בגמ' הקדמונים מהרל"ב (סי' ק"ח) דהנוסח תלוי (בגר) ב' דהוי דגמרי' מסוטה
לטהר, ס' טומאה בבה"מ, הינו רק בבלגון ובלגון דומיא דסוטה. אבל אם גיבוי
רובן טומאה (ס' שרצים ובבריאים אחד הנרמש), לא גמרי' מסוטה, וטמא גם בבה"מ.
(גם לדה דוויש למעטא, כ' הנוסח שם, בש' דרבנן דלה למעוטא).
ודע, דהוי דספק טומאה בבה"מ טהור, אינו למילף מדרב גידל, רק מסוטה בבלגון
בגמ', וכיון דס' טומאה בבה"מ יכול' מסוטה, בע' דומיא דסוטה, בבלגון ובלגון. וכנ"ל
ולא זה בספק טומאה בבה"מ.
ובספק טומאה בבה"מ, דלכ' מסוטה, מיהו גיבוי הגיורד דרב גידל ג' רב,
דדרוש והבשר כל טהור, טהור ובגוי, ולגו טהור ספק (ב"ש ג' דעת לישנא)
לא רובן בבריאים ושרץ ג' הנרמש, טמא, כיון דלה טהור ובגוי.

וכן בנין בן דאת לישראל, אלו אם איבו רוב לטומאה, טהור, הי' בליבה למילף מטומה
מיהו איבו הלימוד דרך גיבל בן רב, אשר יצא בכל טמא, טמא ודאי ולו טמא ספק,
ולא רוב לה טומאה ודאית.

והתוספות בלאיל, ס' שרצים ובפרדס בן, דאת ברה"ר טמאות, כיון דלפי מטומה
הינו דלגו בלגו ובלגו ובגל, ולכן רוב טומאה ונגרל, טמא אם ברה"ר.

נראה לפי האמור איבו כולה דינים (א) ס' טומאה ברה"ר דלפי רק מטומה, דטהור,
הינו דלגו בלגו ובלגו, אבל רוב שרצים ובפרדס בן, ונגרל, טמא אף ברה"ר.
(ב) ס' טומאה ברה"י (הינו דיש בן דאת לישראל) טמא, כיון דלפי מדרגא אר, טהור ודאי
ולו טהור ספק, אם רוב בפרדסים שלו בן ונגרל, טמא, כיון דאינו טהור ודאי.
(ג) אין בן דאת לישראל, דטהור אם ברה"י, ולפי מדרגא אר, טמא ודאי ולו טמא
ספק, אם רוב טומאה, יהא טהור, כיון דאינו טמא ודאי.
וכ' הגרעק"א דהנה הבא בטומה, הי' יכול לדור דבדי' מדרגא אר, דלי מטומה
לגו ידעי' דיש בן דאת לישראל ברה"י. ספיק טמא, רק בלגו ובלגו, דומיא דטומה,
אבל רוב בפרדסים שלו בן ונגרל, יהי' טמא ברה"י מצד רגל אר, דדעי'
טהור ודאי, ותבא לה טהור ודאי. ובאמת הוא לא אמר כן. ובתוס' תלוי (ט"ב)
אמרי דהוא"ל בריבתא אחרת עיש.

ולפי מ"ש דאמר הבא בטומה, דאין בן דאת לישראל דטהור, ולפי מטומה,
אב למדי בדי' הילכתא דרגא אר, טמא ודאי ולו טמא ספק ולפי הכל ניחא דאינטרים

קבע להתיר – דבר שאין בו דעת לישראל – אפ"ה היבא דמיבא רבנן לטלטולה, כמן דאינו טמא ודאי.

ובעיקר והרי מבואר בתוספתא בלאו"ל, ס' בפרדסים ושרף א', ונפל, טהור אפ"ה ברה"ר מטעם רבנן. ולדברי הירושלמי הנ"ל, צריך להיות טמא, כמן דאינו טהור ודאי. ואם תאמר בתנאי שם, אבל ס' בפרדסים ושרף אחד, טמא ברה"ר, היינו דהוי קבול ומעלה דמי, משום דבנפל, טהור גם ברה"ר, וא"כ.

ומיהו דבס' קה"ר בתנאי סי' יש אין בכ"ל.

ומיד כ' הירושלמי שם וישרף נפל, דבס' שרצים בשניהם קודם שנעשו צריכים לדון לבמה דברים הם הוו שרף או בפרדס נלקח אלו כעדשה, ודנים מכח כל דבריש דהוו שרף, ממילא כשנעשו בו אחר, הוי כנעשו בולדות שרף, ולקו בהוי דקפל א' מן המנויים, דהדון הוו רק אל לדון חולה ואב, בצה כ' השטמ"ק דאב עשירי ודאי. אבל היינו דקבעו עכ"פ רוב לדון דינים אחרים (דאב ודאי) ממילא כשנעשו אחר מקרי שרף ודאי.

והא לצה דהוי טריפה ממשיר ומעלה, דכ' כל אשר יעבור תחת שבט אב אין נשפחת עשירי ודאי דלאו טריפה, ורובא לא משי ודאי, לשטמ"ק, אולם כמן דדנין רק מילי דלאו טריפה הוי, מקרי עשירי ודאי. וכ' הערה עמ' ו' ובצה מיישב הירושלמי, לשי' צ' דרב לא מקרי ודאי, אין מבינו הכל ודאי, ורב בעילת אחר הבעל, לא הוי הכל ודאי. (x) ולכן הנ"ל נימא, דמיד כשנולד דנים לבמה דברים הם הוו בנ"ל, וכמן דהתנאנו אלו מכח הרוב לבנ"ל, ממילא מקרי הכל ודאי.

(x) וכ' הערה לכאן עמ' ו

ועוד הבנה סותרת דבתרגומים לגבי אם באמת אהרן רבו בין הגרסאות דלעיל.

ויש לב שלישי, כי הגרסאות שם, דבהם יש דקפל א' מן המנויים, דהוי כולם בספק בצד אחד דלי דהוי נרשם. לה כבירור אחר לעשות מספק לדבריו. אבל בהם יש דתוספתא דבעודם בקבוצתם ויבדו איזה שרף ויצא בנרדע, אלו דלו ידע באיזה נעלם (ולו מיירי דנעלם בצד לגו אם זהו שרף), והספק מתחיל רק בשאר שנרשם (איזה נרשם) בצד אחד כולן דכל דנרשם מרבו נרשם, לו חלה עליו מעולם שם ספק ומנו ודבריו. עיין עוד.

ורבינו בהה (בתרגומו שם) יש לב אחר בצד, דהיינו אם באמת אהרן, אלא היה דיבור רבו וחצלה מרבינו אמון, כי בעהא בתרגומו דטעם, חצו דרבו בירון חצלה, הוי בירור אחר, אבל מהו דסוס בהה. מטהרים בדעם רבו, והוי דלב לטהרה לה טהור ודבריו, אלא היה ניי חצלה טהרה. ואבל לגבי עשיר ודבריו דקפל א' מן המנויים, לא בכי חצלה רק רבו, ורבו לה עשיר ודבריו. וכן דברי השם בלב פולין, היה התירו דאמצר מספק, בלאוסרה לבו אלו רבו לאדה (דהוי יש לה חצלה היתר) ורבו לו מנו ודבריו.

וסוס בהה דטמאים אלעם רבו, השה, והו הטם טמאה איבו רק רבו (והחצלה היא חצלה טהרה) אבל אבתי לה ודבריו טמאה, ובצה לו כמלה הקדמונים דשאנו סוס בהה דלנו מטמה, דלו אתרבו לטהרה אלו דומו דטמה בבלנו ונלנו.

הערה סיום לגמ' ב' בלעז. הקשה מהלקח ב. [illegible] דליתני קמן, אינו לה
ודאי, אבל רובו דליתני קמן, דהוי מצד הסברא, מיעוט ודאי.
ומושב דאמרן קהל ודאי, דרוב בעילות אחר הבעל, הוי ליתני קמן, וכן
דולמו טרינה, כיון דהוי רובו דליתני קמן מיעוטו ודאי.
וכן מושב הוי דחיוב הוא בדהכר, דולמו טרינה, אלא באמן אחר, מיהו
צהו רובו דליתני קמן. ויש דאין באמן אחר, צהו רובו דליתני קמן ודוק.